

ESA/NUP/NS
Marcus Lundgren

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 15 maj 2023

Närvarande:

Lena Sellgren, Business Sweden, ordförande
Jyry Hokkanen, Riksbanken
Eric Spector, Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Henrik Siverbo, Finansdepartementet
Henrik Larsson, Finansinspektionen
Ann-Sofie Öberg, Ekonomistyrningsverket
Pernilla Johansson, Swedbank
Pär Österholm, Örebro universitet

Från SCB:

Per Andreasson, ESA/NUP/LEDN
Mattias Björling, ESA/BFN/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ESA/NUP/NS
Mattias Kain Wyatt, ESA/BFN/PRR
Andreas Lennmalm, ESA/MS/SFF
Yingfu Xie, ESA/MS/MET
Stefan Gunér, ESA/BFN/PRR
Daniel Lennartsson, ESA/BFN/OE
Jenny Lunneborg, ESA/MS/SSF
Tora Hammar, ESA/BFN/PRR

Frånvarande:

Johan Löf, Handelsbanken
Torbjörn Isaksson, Nordea
Tomas Lööv, Näringslivets regelnämnd

1 **Mötet öppnas**

Mötet öppnades.

2 **Godkännande av dagordning**

Dagordningen godkändes.

3 **Mötesanteckningar från föregående möte**

Inga synpunkter på föregående mötesanteckningar.



4 Information från SCB och rådets medlemmar

Jyry Hokkanen (Riksbanken) berättade att företagsundersökningen som görs tre gånger per år ska publiceras i juni.

ECB vill uppdatera statistiken om betalningar. Det är inget krav att Sverige tar fram detta nu men på sikt behöver vi anpassa nationell statistik till ECB:s förordningar.

Referensräntan som beräknas utifrån transaktioner mellan banker publiceras nu snabbare. Fixingkurser för valutor publiceras av Riksbanken som en tjänst till allmänheten. Kurserna bestäms av ett antal storbanker. Riksbanken tittar nu på alternativ till detta. Eventuellt kan kurser hämtas från ECB.

Eric Spector (Konjunkturinstitutet) nämnde att det pågår prognosarbete. Projekttiden går åt till regeringsuppdrag. Ett nytt arbete kring drivmedelspriser är i uppstartsfasen och ska vara klart 2024. Konjunkturinstitutet har fått en avisering om ett nytt uppdrag i samarbete med Konkurrensverket att analysera prisgenomslag i branscher med låg konkurrens.

En ny indikator för labour hoarding har tagits fram och den sträcker sig tillbaka till 2010. Mer information finns på hemsidan.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) arbetar med en studie om FoU-utgifter på regional nivå. Den bygger på data från SCB:s FoU-undersökning som bryts ned på arbetsmarknadsregioner. Planen är att resultatet ska publiceras den 26 juni.

Henrik Siverbo (Finansdepartementet) nämnde att de har avslutat arbetet med vårpropositionen och startar upp nästa omgång, som är en interimsuppdatering, i juni.

Henrik Larsson (Finansinspektionen) informerade om att de har ett nytt verksamhetsområde "Betalningar" som är under uppstart. Henrik är redaktör för stabilitetsrapporter och nästa publicering är den 30 maj. Det pågår regeringsuppdrag som berör hushållen. Det ska rapporteras om undantagen för amorteringskrav. Påverkar de rätt personer?

En ny undersökning av amorteringskraven leds från akademiskt håll men Finansinspektionen ska bidra med data.

Ann-Sofie Öberg (Ekonomistyrningsverket) berättade att de släppte sin senaste prognosrapport i mars och de arbetar nu med en ny prognos som kommer den 21 juni. Det har också skett en prognosuppföljning med jämförelser mot andra prognoser.

Pernilla Johansson (Swedbank) nämnde att det är mycket arbete med konjunkturprognoser. Den senaste kom i april och nästa kommer i augusti. Det sker veckovis arbete med kortstatistik. Det har ännu inte kompletterats med Swishdata men arbete med detta pågår.

Pär Österholm (Örebro universitet) informerade om att de planerar en årlig workshop om financial econometrics. Den är öppen för alla.

Nyligen publicerades en uppsats om vart den amerikanska korträntan är på väg.

Lena Sellgren (Business Sweden) berättade att exportchefsindex för andra kvartalet överraskade starkt med 4,6 enheter upp. Det är lite svårförklarad, i princip alla delindex ökade.

Det är mycket fokus på utländska direktinvesteringar och Business Sweden publicerar en rapport den 20 juli som innehåller både svensk data och FN-data.

Business Sweden genomför för närvarande en ny investeringsenkät. Den innehåller frågor om utländska företags etablering i Sverige och hinder och möjligheter, investeringsklimatet med mera. En liknande undersökning publicerades senast 2018 i samband med investutredning (SOU 2018:56).

Mattias Björling & Per Andreasson (SCB) berättade att SCB har redovisat budgetunderlaget till Regeringskansliet. Det har gjorts större äskanden för tekniklyft, utökade EU-krav och nationella behov. Med äskanden kommer villkor, såsom till exempel att produktionen inte upprätthålls eller ambitionssänks.

En ny version av klassifikationen COICOP ska införas från och med 2026 i KPI. I samband med detta byts också basår i KPI från 1980 till 2020. Den nya klassifikationen införs i NR i samband med allmän översyn 2024.

Den nya undersökningen Ekonomisk statistik på kvartal (ESK) planeras att publiceras kvartal 1 2024 som ordinarie statistik, men från halvårsskiftet ska den publiceras som statistik under uppbyggnad.

SCB:s kontor i Örebro håller på med en flytt till nya lokaler som ska vara klar i början av september. Flytten av datacentret är påbörjad.

NR:s kvartals- och årsberäkningar publiceras i maj. Beräkningar görs fortare än vanligt och automatiska avstämningskontroller används. Arbetet med allmän översyn pågår (se mer under punkt 6 på dagordningen).

En statistiknyhet om revidering av BNP för fjärde kvartalet 2022 lades ut den 28 februari och en ny publicering skedde den 6 mars. Orsaken var en sent inkommen uppgift om utrikeshandeln. Det var unikt att information gick ut i pressmeddelande i förväg. Vad tycker användarrådet om hanteringen?

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Tror ni att det här kommer att bli vanligare framöver?

SCB: Det förekommer men vi ser inget ökat beteende.

Man kunde se diskrepanser redan i månadsdata. Används de uppgifterna?

SCB: I underlagen till kvartalsberäkningen reagerade vi på datan, men dessa poster är svåranalyserade. Osäker på vad som ingår i månadsdata.

Går det att snabba på processen?

SCB: BNP spikades dagen innan pressmeddelandet kom ut.

Man kunde i kommunikationen ha jämfört storleken på revideringen med ordinarie revideringar.

5 Nya metoder för kedjning och säsongrensning i NR

För information (Mattias Kain Wyatt, Andreas Lennmalm & Yingfu Xie)

BNP-indikatorns grundberäkning ger årstaktsutvecklingen på samtliga BNP-komponenter i fasta priser. Beräkningen vägs ihop och stäms av till utvecklingen i BNP för månader i aktuellt kvartal samt aktuellt kvartal som helhet. Innevarande månader i aktuellt kvartal revideras i grundberäkningen, men tidigare perioder revideras inte.

Efter grundberäkningen görs anpassning av månadsserier till senaste kvartalsammansättningen, så kallad benchmarking, samt säsongrensning. Modellen för benchmarking bibehåller så mycket av månad/månad-utvecklingen som möjligt under villkoret att serien summerar till värdena i tidsserien på kvartalsfrekvens. Vid publicering av månad ett och två i ett referenskvartal sker anpassning till senaste ordinarie BNP-släppet. Vid tredje månaden görs anpassningen på samma sätt med skillnaden att den kvartalsvisa BNP-serien först skrivits fram med indikatorns årstaktsutveckling för kvartalet som helhet.

Säsongrensning sker separat för olika frekvenser. Månad med hjälp av X13 ARIMA och kvartal med TRAMO/SEATS. Likt fallet för faktiska tal blir senaste kvartalsammansättning vid beräkning av månad ett och två i ett referenskvartal säsongrensade och kalenderkorrigerade serier från senaste ordinarie BNP-släpp. Vid tredje månaden rensas den framskrivna faktiska kvartalsserien med samma TRAMO-SEATS-modell som används vid ordinarie BNP-kvartal. Indikatorberäkningen av tredje månaden skattas alltså om det kvartalsvisa säsongmönstret och effekten av att en ytterligare observation inkluderas leder till revideringar i hela tidsserien.

Rensningen på de olika frekvenserna resulterar inte i exakt samma skattningar av säsongmönstret. För att publicera månadsserier konsistenta med kvartalsdata genomförs benchmarking på samma sätt som för faktiska tal där de båda rensade månadstidsserierna anpassas mot sina respektive kvartalsserier. Månadsvisa säsongmönstret skattas alltså om vid varje publicering, men effekten av nya observationer i tidsserien tillåts slå igenom på tremånaderssummorna först vid beräkning av tredje månaden i ett kvartal när även den kvartalsvisa säsongrensningsmodellen skattas om.

Övergången till det nya IT-verktyget NR-FIBER gör att det gamla säsongrensningsverktyget inte längre kan användas. Det har fattats ett ämnesbeslut att införa X12 som metod för säsongrensning för NR-FIBER och att SAS används som programvara för säsongrensning. X12 i SAS är standardverktyg för säsongrensning på SCB och NR fick dispens att använda den nuvarande metoden TRAMO/SEATS. X12 är likvärdig med TRAMO/SEATS. TRAMO/SEATS är parametrisk och X12 är icke- (eller semi-) parametrisk. TRAMO/SEATS är känslig (i positiv bemärkelse) och X12 är robust.

Metoden Annual overlap för referenspriser infördes 2010. Metoden ska nu införas även för referensåret. Idag utgör mittårspriser (s.k. t-priser) referensårspriserna för referensåret. Övergången ger en metodmässigt korrekt metod. Kvartalen för referensåret är inte längre summerbara för serierna i referensårspriser eller säsongrensade värden. Kvartalen efter referensåret är fortsatt summerbara för serierna i referensårspriser och i säsongrensade värden

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Publiceras inte kvartalsindexserien?

SCB: Det går att skapa kvartalsindex genom summering av månadsdata från SSD eller de benchmarkade serierna i den publicerade excelfilen.

Varför används SAS och inte Python?

SCB: Vi använder inte Python i produktionen på SCB idag. Det finns ett projekt kring användning av Python och R.

Har ni tittat på påverkan från pandemin i säsongrensningen?

SCB: Det finns en plan att titta på det men vi har inte hunnit än.

Skulle det ha sett likadant ut om det hade körts i realtid under pandemin?

SCB: Det är svårt att veta hur det påverkar mitt i en kris men det är nog mest förtroendeingivande att inte ändra metod mitt i en kris.

Är det ens värt att försöka hitta säsongmönster mitt i en kris eller är det bättre att använda en dummyvariabel?

Hur kommer kommunikationen kring bytet av kedjning gå till?

SCB: Det här mötet är en del i informationen. Det kommer också att informeras i samband med publicering och det kommer att komma information på hemsidan. De nya metoderna för säsongrensning och kedjning kommer båda att införas i samband med övergång till NR-FIBER, vilket preliminärt kommer att ske till hösten.

Så länge det fjärde kvartalet summerar borde det nog vara okej att kvartalen för referensåret inte längre är summerbara.

6 Allmän översyn NR

För information (Stefan Gunér & Daniel Lennartsson)

En allmän översyn av Nationalräkenskaperna görs vart femte år. Det är också fastställt i EU:s harmoniserade revideringspolicy att Nationalräkenskaperna ska genomgå en allmän översyn (eng. *benchmark revision*) 2024. Förra gången en större översyn gjordes var 2019. Dessutom gjordes en mindre översyn 2020 med sådant som inte hängs med vid den större översynen.

Saker som kan genomlysas vid en allmän översyn är:

- Sätta benchmark som underlag för kommande perioder
- Implementering av nya källor
- Förändringar i underlag
- Förbättrade registeruppgifter

- Metodförändringar
- Nya klassifikationer
- Nya definitioner
- Rätta fel som har upptäckts
- Kvartalsmönster

Huvuddragen i allmän översyn 2024 är:

- COICOP-omläggning
 - Implementera COICOP 2018 för åren tillbaka till 1980 för hushållens konsumtionsutgifter.
- Nya nivåskattningar för hushållens konsumtionsutgifter
 - Utredda i vilken utsträckning resultaten från den nya undersökningen för hushållens konsumtionsutgifter kan användas i NR.
- Insatsförbrukning inom näringslivet
 - Förbättra produktstrukturen med hjälp av undersökningarna Tjänsteföretagens förbrukning (TFF) och Företagens ekonomi (FEK).
- Insatsförbrukning inom kommuner och regioner
 - Förbättra produktstrukturen med hjälp av ny undersökning avseende år 2021.
- Momsöversyn
 - Förbättra och förenkla modeller för momsberäkning i NR. Teoretisk moms (i beräkningarna) måste vara högre än influten moms (ESV) för att även få plats med konkursumoms och momsfusk.
- Avstämningsmodell
 - Utveckla modellen som infördes 2019 utifrån utvärdering av tidigare års körningar så att alla cirka 400 produktgrupper blir helt avstämda samt översyn av osäkerhetstal.
- Förändrad konsolidering av offentlig förvaltning
 - En stor del av flöden inom offentlig förvaltning ska inte längre redovisas som köp och försäljning (bruttoredovisning) utan ska istället nettoredovisas (konsolideras).
- Köpt programvara
 - Undersökningen Företagens utgifter för IT (FUFIT) har förbättrats.
- Dold/illegal ekonomi
 - Utreder ny information för narkotika och svarta löner.
- Byggbranschen
 - Minska skillnaden mellan tillgång och användning för produkten F41-43 byggnads- och anläggningsarbeten.
- Arbetsinsats
 - Kan BAS användas som huvudkälla i NR? (se punkt 7 på dagordningen)

Utredningsarbetet inför allmän översyn påbörjades redan 2020. Under juni - september 2023 kommer revidering med analys och avstämning av år 2021 att pågå. Detta följs av arbete med år 1993–2020, 1980–1992 och 1950–1979 som pågår fram till januari 2024. Fram till april 2024 görs sedan beräkning, analys och avstämning av år 2022. Parallellt med detta arbete görs en

kvartalsfördelning av år 1980–2022. Under april och maj 2024 beräknas kvartalen för år 2023 samt kvartal ett 2024. Publicering sker den 30 maj 2024.

En notis om implementering av allmän översyn 2024 kommer att finnas i statistiknyheter för BNP kvartal det kommande året. Ett dokument med presentation av huvudsakliga förändringar inom allmän översyn 2024 kommer att läggas ut på produktsidan på scb.se. Vid publicering av resultaten av allmän översyn 2024 kommer det att finnas information i statistiknyhet, fördjupningstext, tabeller och diagram.

Det har länge funnits ett behov av ny statistik över hushållens konsumtion. NR och KPI har benchmarks som har många år på nacken och undersökningen hushållens utgifter har brottats med kvalitetsproblem, även om den senaste beräkningen verkar lovande.

Det har nu gjorts första skattningar, som ska ses som experimentella, av hushållens konsumtion enligt ämnesdesignbordets design. Beräkningar har gjorts av referensår 2020 och 2021 och statistiken har även tagits fram enligt nya COICOP för dessa år. NR analyserar nu möjligheten att ta in statistiken för delar eller som helhet.

Designen är framtagen för att besvara vad som köps (försäljningsstatistik efter bransch och produkt), vem som köper (transaktionsdata efter bransch och uppdelat på hushåll och övriga) samt ge en detaljerad produktindelning (med stöd av information från kassaregister och annat).

Källor för att besvara vad som köps är Sortimentundersökning av detaljhandeln, Livsmedelsförsäljningsstatistik, Företagens ekonomi (för övriga branscher) samt NR-modeller. Källor för att besvara vem som köper är transaktionsdata från kortutgivare (banker) och kortinlösare (ansvarar för kortterminalen i butik), andra betalningsaktörer samt Företagens ekonomi.

I det nu avslutade projektet har man fått pausa den detaljerade produktindelningen. Kassaregisterdata täcker främst livsmedel och hemelektronik.

Bilar och boende har större diskrepanser mot NR. Delar av detta ska ses som investering.

Den nya statistiken kan inte brytas ned på hushållstyper, vilket man kan göra i HUT. Detta behövs dock inte för NR eller KPI.

NR analyserar nu skattningarna. Kan man utifrån NR:s analys förbättra metoderna? Projektet kommer att nystarta och det nya fokuset kommer bli på mer detaljerad indelning med utökad insamling av kassaregister.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Nedbrytningen på hushållstyper i HUT är viktig för andra syften.

Det är viktigt att uppgifter finns i tid.

7 BAS som källa i NR

För diskussion (Jenny Lunneborg, Tora Hammar & Daniel Lennartsson)

Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) är ny månadsvis statistik som bygger på arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI) och beskriver utbudet av arbetskraft i Sverige. Det är en totalundersökning som går att använda för hela ekonomin, sektorer och branscher. Arbetade timmar finns dock inte i BAS.

BAS gör en specialkörning till NR för att uppfylla definitionerna:

- En individ räknas bara en gång
- Individen förs till den verksamhetsenhet (VE) där hen har sin huvudsakliga sysselsättning
- Exkluderar individer som jobbar i utlandet
- Läger till utländska medborgare som jobbar i svenska företag och myndigheter (finns redan i AGI)

I dagens beräkningar är det AKU som sätter totalen för hela ekonomin medan andra källor används för branscher och sektorer. För kvartalsberäkningarna används utveckling för branscher och sektorer från Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS) och Konjunkturstatistik, löner (KL). AKU:s utveckling används för egna företagare per bransch. För årsberäkningarna används branscher och sektorer från FEK, Strukturlönestatistiken (SL) och SKR. Egna företagare per bransch från RAMS.

Anledningar till att man vill byta från AKU till BAS är att det är stora bortfall i AKU, AKU är behäftat med urvalsfel som inte är obetydliga och när NR bryter ner på bransch blir osäkerheten stor. BAS är en totalundersökning. I dagsläget används flera källor i NR-beräkningarna. BAS kan användas till alla delar av ekonomin. BAS kan användas både till kvartals- och årsberäkningarna.

Det har gjorts en analys av BAS jämfört med annan statistik. Analysen är avgränsad till data som NR beräknar, sysselsatta (anställda och egenföretagare), hela ekonomin samt delsektorer och branscher. För tidsperioden 2019Q1 - 2022Q3 har det gjorts jämförelse av nivåer, utvecklingstal samt seriers mönster.

Det är i genomsnitt 8 800 eller 0,1 % fler sysselsatta enligt BAS än NR för hela ekonomin 2019Q4-2022Q3. Nivån i BAS är högre än NR de flesta kvartalen och i genomsnitt ökar BAS med 1,1 % och NR med 0,7 % under perioden. En möjlig förklaring till fler sysselsatta i BAS är att man anses som sysselsatt i BAS om man fått minst 1 krona i utbetald lön/månad. I AKU behöver man arbeta minst 30 min/mätvecka. Bedömningen är att skillnaden mellan serierna är så pass liten att BAS kan användas som källa istället för AKU för hela ekonomin.

I analysen har man även tittat på offentlig sektor och näringslivet var för sig samt för olika branschgrupper. I vissa fall kan man se avvikande mönster. Vissa kan förklaras av till exempel sommarjobbare under kvartal 3 men i andra fall är de svårare att förklara.

Jämförelsen visar att BAS är en bra källa för att beräkna sysselsatta. Det gäller hela ekonomin, sektorsvis och detaljerad branschnivå. Nivåer och

kvartalsmönster avseende antal anställda stämmer i stora drag väl överens mellan KS och BAS.

Rekommendationen är att NR går över till att använda BAS som källa för antal sysselsatta. Tidsserierna i NR måste i så fall ses över. Även metoden för beräkning av arbetade timmar måste ses över.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Hur är tanken att man ska göra med de arbetade timmarna?

SCB: Tanken är att medelarbetstiden hämtas från AKU och sysselsättningen från BAS (detta gäller hela ekonomin). För branscher och sektorer kommer vi använda timmar från konjunkturlönestatistiken.

Bra att ni tittar på tidsserierna. Varför är gränsen satt till 1 krona?

SCB: Gränsen i AKU är lågt satt till 30 minuter så vi satte en låg gräns även för BAS.

30 minuter borde ändå vara en högre gräns än 1 krona. Har ni testat olika gränser? Arbetade timmar känns lite osäkert.

SCB: Vi lobbar för att få in arbetade timmar i AGI men har inte fått gehör för det än.

8 Övriga frågor

Det har varit kapacitetsproblem på SCB:s webbplats när högprofilerade undersökningar släpps.

SCB: Det är ett känt problem som det arbetas med.

Tack till Pär Österholm som gör sitt sista möte med användarrådet.

9 Summering

Det var ett bra möte. Trevligt med ett tematiskt uppsatt program.

Det önskas ytterligare information framöver när det blir aktuellt för KPI att gå över till nya COICOP.